

श्रीमद् भागवत का यह सार
भगवद् भक्ति ही आधार

श्री मद्भागवत रसिक कुटुंब

रास पंचाध्याय. १०.३२

भक्तों मे ज्यों गोपी श्रेष्ठ, मुनियों में ज्यों व्यास।
पुराणों में ज्यों भागवतम्, लीला में महारास ॥

नारायणं(न्) नमस्कृत्य, नरं(ञ्) यैव नरोत्तमम्.
देवीं(म्) सरस्वतीं(वँ) व्यासं(न्), ततो जयमुदीरयेत्.

नामसंकीर्तनं(यँ) यस्य, सर्वपापप्रणाशनम्.
प्रणामो दुःखशमनस्, तं(न्) नमामि हरिं(म्) परम्.

श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

दशमः स्कंधः

.. अथं द्वात्रिंशोऽध्यायः - ३२ ..

श्रीशुक उवाच

धृति गोप्यः(ङ्) प्रगायन्त्यः(ङ्), प्रलपन्त्यश्च यित्रधा .

रुरुदुः(स्) सुस्वरं(म्) राजन्, कृष्णदर्शनवावसाः .. १..

प्रगा + यन्त्यः(ङ्), प्रलपन् + त्यश्च

श्री शुकदेवजी कहे छे, - परीक्षित! भगवाननी प्रिय गोपीओ विरहना आवेशमां आ प्रमाणे जात जातना गीत प्रलाप करवा लागी. पोताना प्रिय कृष्णनां दर्शननी वावसाथी ते पोताने रोकी न शकी, करुणाजनक सुमधुर स्वरथी प्रलाप करती रडवा लागी. ॥ १ ॥

तासामाविरभूच्छौरिः(स्), स्मयमानमुष्णाम्बुजः .

पीताम्बरधरः(स्) स्रग्वी, साक्षान्मन्मथमन्मथः .. २..

તાસામા + વિરભૂય + છૌરિઃ(સ), સ્મયમા + નમુખામ્બુજઃ, સાક્ષાન્ + મન્મથ + મન્મથઃ

બરાબર તે જ વખતે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ તેમની વચ્ચે પ્રગટ થઈ ગયા. તેમનું મુખકમળ મંદ-મંદ હાસ્યથી પ્રકૃત્વિત હતું. કંઠમાં સુંદર વનમાળા અને પીતાંબરથી શોભતું તેમનું આ જે રૂપ હતું તે સર્વ ના મનને મથી નાખનાર કામદેવના મનને પણ મોહ ઉપજાવતું હતું. ॥ ૨ ॥

તં(વૈ) વિલોક્યાગતં(મ્) પ્રેષ્ટં(મ્), પ્રીત્યુ*ત્કુલ્લદૃશોડબલાઃ .

ઉત્ત*સ્થુર્યુગપત્ સર્વાસ્ - તંન્વઃ(ફ) પ્રાણમિવાગતમ્ .. ૩..

પ્રીત્યુ + કુલ્લદૃશોડ + બલાઃ, ઉત્તસ્ + થુર્યુગપત્

કરોડો કામદેવોથી પણ સુંદર પરમ મનોહર પ્રાણવલ્લભ શ્યામસુંદર ને પ્રગટ થયેલા જોઈને ગોપીઓનાં નેત્રો પ્રેમ અને આનંદથી નારી ઊઠ્યાં. તે બધીજ એકી સાથે એ રીતે ઊભી થઈ ગઈ, જાણે પ્રાણહીન શરીરમાં દિવ્ય પ્રાણોનો સંચાર થઈ ગયો હોય, તેમના શરીરનાં એક-એક અંગમાં નવી ચેતના, નવી સ્ફૂર્તિ આવી ગઈ હોય. ॥ ૩ ॥

કાયિત્ કરામ્બુજં(મ્) શૌરેર્ - જગૃહેડઞ્જલિના મુદા .

કાયિદ્ દધાર તંદ્વાહુ - મં(મ્)સે ચંન્દનરુષિતમ્ .. ૪..

ચન્દ + નરુષિતમ્

એક ગોપીએ બહુ જ આનંદથી શ્રીકૃષ્ણના કરકમલને પોતાના બંને હાથોમાં લઈ લીધો અને તે ધીરે ધીરે તેને પંપાળવા લાગી. બીજી ગોપીએ તેમના ચંદન ચર્ચિત બાહુને પોતાના ખભા પર મૂકી દીધો. ॥ ૪ ॥

કાયિદ્ઞ્જલિનાગૃહ્ણાત્ - તંન્વી તામ્બૂલચર્વિતમ્ .

એકા તદ્દિદ્ધકમલં(મ્), સંન્તંમા સ્તનયોરઘાત્ .. ૫..

કાયિદ્ઞ્ + જલિના + ગૃહ્ણાત્ , તામ્બૂ + લચર્વિતમ્

ત્રીજી ગોપીએ ભગવાનનું ચાવેલું પાન પોતાના હાથમાં લઈ લીધું. ચોથી ગોપી, જેના હૃદયમાં ભગવાનનાં વિરહથી ખૂબ બળતરા થઈ રહી હતી, તે બેસી ગઈ અને તેમનાં ચરણકમળને પોતાના વક્ષઃસ્થળ પર પધરાવી દીધા. ॥ ૫ ॥

એકા ભ્રુકુટિમાબ્ધ્યં, પ્રેમસં(મ્)રંભવિહ્વા .

ધ્નતીવૈક્ષત્ કટાક્ષેપૈઃ(સ), સં(ન્)દૃષ્ટદશનંચ્છદા .. ૬..

પ્રેમસં(મ્)રમ્ + ભવિહ્વા, ધ્નતી + વૈક્ષત્ , સં(ન્)દૃષ્ટ + દશનય્ + છદા

પાંચમી ગોપી પ્રણય-કોપથી વિહ્વળ થઈને ભ્રુકુટિ ચઢાવીને, દાંતોથી હોઠ દબાવીને પોતાના કટાક્ષબાણોથી વીંધતી તેમના તરફ તાકવા લાગી. ॥ ૬ ॥

અપરાનિમિષદ્બ્યાં(ઞ્), જુષાણા તંન્મુખામ્બુજમ્ .

આપીતમપિ નાતૃપ્યત્, સંન્તંસ્તચ્ચરણં(યૈ) યથા .. ૭..

અપરા + નિમિષદ્ + દ્બ્યાં(ઞ્), તન્મુખામ્ + બુજમ્ , સન્તસ્ + તય્ + ચરણં(યૈ)

છઠ્ઠી ગોપી પોતાની આંખોની પાંપણો પાડ્યા વિના તેમના મુખકમલના મકરન્દરસનું પાન કરવા લાગી. પરંતુ જેમ સંતપુરુષો ભગવાનના ચરણોનાં દર્શનથી ક્યારેય તૃપ્ત થતાં નથી તે પ્રમાણે તે તેમની મુખમાધુરીનું નિરંતર પાન કરતી રહેવા છતાં પણ તૃપ્ત થતી ન હતી. ॥ ૭ ॥

તં(ઙ) કાયિન્નેત્રરન્દ્રેણ, હૃદિકૃત્ય નિમીલ્ય ચ .

પુલકાઙ્ગ્યુપગુહ્યાસ્તે, યોગીવાનન્દસમ્પ્લુતા .. ૮..

કાયિન્ + નેત્રરન્ + દ્રેણ , પુલકાઙ્ + ઙ્યુપ + ગુહ્યાસ્તે , યોગીવા + નન્દસમ્પ્લુતા

સાતમી ગોપી નેત્રોના માર્ગથી ભગવાનને પોતના હૃદયમાં લઈ ગઈ અને પછી તેણે આંખો બંધ કરી દીધી. હવે મનથી જ ભગવાનનું આલિંગન કરવાથી તેનું શરીર રોમાંચિત થઈ ગયું, રોમે-રોમ નાચી ઊઠ્યાં અને તે સિદ્ધ યોગીઓની જેમ પરમાનંદમાં મગ્ન થઈ ગઈ. ॥ ૮ ॥

સર્વાસ્તાઃ(ખ્) કેશવાલોક - પરમોત્સવનિર્વૃતાઃ .

જહુવિરહજં(ન્) તાપં(મ્), પ્રાણં(મ્) પ્રાપ્ય યથા જનાઃ .. ૯..

પરમોત્ + સવનિર્વૃતાઃ

પરીક્ષિત! જેમ મુમુક્ષુજનો પરમ જ્ઞાની સંત પુરુષને પ્રાપ્ત કરીને સંસારની પીડાથી મુક્ત થઈ જાય છે, તે જ પ્રમાણે બધી ગોપીઓ ને ભગવાન શ્રીકૃષ્ણનાં દર્શનથી પરમ આનંદ અને પરમ ઉલ્લાસ પ્રાપ્ત થયો. તેઓ વિરહજન્ય તાપથી મુક્ત થઈને પરમ શાંતિને પ્રાપ્ત થઈ ગઈ. ॥ ૯ ॥

તાભિર્વિઘૂતશોકાભિર્ - ભગવાનન્ચ્યુતો વૃતઃ .

વ્યરોયતાધિકં(ન્) તાત, પુરુષઃ(શ) શક્તિભિર્યથા .. ૧૦..

તાભિર્વિઘૂ + તશોકાભિર્ , ભગવા + નચ્યુતો

પરીક્ષિત! આમ તો ભગવાન અચ્યુત અને એકરસ છે, તેમનું સૌન્દર્ય અને માધુર્ય નિરતિશય છે; છતાં પણ વિરહ વ્યથા થી મુક્ત થયેલી ગોપીઓની વચ્ચે તેમની શોભા વિશેષરૂપે વધી ગઈ હતી. બરાબર એ રીતે કે જેમ પરમાત્મા આપણા નિત્ય જ્ઞાન, બળ વગેરે શક્તિઓ દ્વારા સેવવામાં આવતાં વિશેષ સુંદર લાગે છે. ॥ ૧૦ ॥

તાઃ(સ) સમાદાય કાલિન્દ્યા, નિર્વિશ્ય પુલિનં(વ્) વિભુઃ .

વિકસંત્કુંદમન્દાર - સુરભ્યનિલષટ્પદમ્ .. ૧૧..

વિકસત્ + કુંદમન્દાર, સુરભ્ય + નિલષટ્પદમ્

ત્યારપછી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે તે વ્રજસુંદરીઓને સાથે લઈ યમુનાજીના પુલિનમાં પ્રવેશ કર્યો. તે સમયે ખીલેલાં મોગરા અને મંદારનાં પુષ્પોથી સુગંધિત અને શીતલ વાયુ પ્રસરી રહ્યો હતો અને તેની મહેકથી ચક્ર્યૂર થઈને ભમરા આમ-તેમ ઉડી રહ્યા હતા. ॥ ૧૧ ॥

શરચ્ચન્દ્રાં(મ્)શુસન્દોહં - ધ્વસ્તદોષાતમઃ(શ) શિવમ્ .

કૃષ્ણાયા હસ્તતરલા - ચિતકોમલવાલુકમ્ .. ૧૨..

શરચ્ + ચન્દ્રાં(મ્)શુ + સન્દોહં , ધ્વસ્ત + દોષાતમઃ(શ)

શરદપૂર્ણિમાના ચંદ્રમાની ચાંદની પોતાની નિરાળી છટા દેખાડી રહી હતી. તેને લીધે રાત્રિના અંધકારનું તો નામ-નિશાન નહતું. ચારે કોર આનંદ-મંગલનું સામ્રાજ્ય છવાયેલું હતું, તે યમુનાતટ(પુલિન) ને યમુનાજીએ જ પોતાનાં તરંગોરૂપી કરકમળથી અતિ કોમલ (વાલુકા) રેતી પાથરીને જાણે મહારાસ માટે રંગમંચ તૈયાર કરી દીધો હતો. ॥ ૧૨ ॥

તદર્શનાહ્વાદવિધૂતહૃદુજો,

મનોરથાન્તં(મ્) શ્રુતયો યથા યયુઃ .

સ્વૈરુત્તરીયૈઃ(ખ્) કુચકું(ઙ) કુમાં(ઙ)કિતૈ-

રચીક્લૃપન્નાસનમાત્મબંન્ધવે .. ૧૩..

તદર્શનાહ્ + લાદવિધૂ + તહૃદુજો, રચીક્લૃપન્ના + સનમાત્ + મબન્ધવે

પરીક્ષિત! ભગવાન શ્રીકૃષ્ણનાં દર્શનથી ગોપીઓના હૃદયમાં પરમાનંદ પ્રગટ્યો. એટલું જ નહિ, તેમના હૃદય રોગનો બધો વ્યાધિ નિર્મૂળ થઈ ગયો. જેમ શ્રુતિઓ કર્મકાંડમાં પરમેશ્વરને ન જોતાં વિભિન્ન કામનાઓને લીધે અપૂર્ણા જેવી લાગે છે, પરંતુ તે જ શ્રુતિઓ જ્ઞાનકાંડમાં પરમેશ્વરનાં દર્શન કરી આનંદ પૂર્ણ થઈ બધી કામનાઓ ને છોડી દે છે, તેમ ગોપીઓ પ્રથમ ભગવાનના સાન્નિધ્ય વિના શોકાતુર બની હતી. અને પછી શ્રીકૃષ્ણનાં દર્શન કરીને પૂર્ણકામ થઈ ગઈ. ગોપીજનોએ હવે પોતાના વક્ષઃસ્થળ પરનાં કંકુ-કેસરવાળું ઉત્તરીય વસ્ત્ર, ભગવાનના આસન માટે બિછાવી દીધું. ॥ ૧૩ ॥

તંત્રોપવિષ્ટો ભગવાન્ સ ઈશ્વરો

યોગેશ્વરાન્તર્હૃદિ કલ્પિતાસનઃ .

યકાસ ગોપીપરિષ્દ્ધતોડરિતસ્-

ત્રૈલોક્યલક્ષ્યેકપદં(વૃ) વપુર્દધત્ .. ૧૪..

યોગેશ્વરાન્ + તર્હૃદિ, ગોપીપરિષ્દ્ધ + ગતોડરિતસ્, ત્રૈલોક્ય + લક્ષ્યે + કપદં(વૃ)

મોટા-મોટા યોગેશ્વરો પોતાની યોગસાધનાથી પવિત્ર બનાવેલા હૃદયસિંહાસન પર સર્વશક્તિમાન ભગવાનને બેસાડી શકતા નથી, તે જ પરમાત્માને યમુનાજીની રેતીમાં પોતાના ઉત્તરીય વસ્ત્રના આસન પર ગોપીઓએ બેસાડી દીધા. હજાર-હજાર ગોપીઓની મધ્યમાં તેમના દ્વારા પૂજાયેલા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન અત્યંત શોભી રહ્યા હતાં. પરીક્ષિત! ત્રણે લોકમાં – ત્રણે કાળમાં જેટલું પણ સૌન્દર્ય પ્રગટ થાય છે, તે તમામ સૌન્દર્યોના એકમાત્ર આશ્રય ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ છે. ॥ ૧૪ ॥

સભાજયિત્વા તમન્ડગદીપનં(મ્)

સહાસલીલેક્ષણવિભ્રમંભ્રુવા .

સં(મ્)સ્પર્શનેનાક્રુકૃતાઙ્ઘિહસ્તયોઃ(સ)

સં(મ્)સ્તુત્ય ઈષ્ટકૃપિતા બભાષિરે .. ૧૫..

સહાસલી + લેક્ષણ + વિભ્રમ + ભ્રુવા, સં(મ્)સ્પર્શનેનાહ્ + ક્રુકૃતાઙ્ + ઘિહસ્તયોઃ(સ)

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ પોતાના આ અલૌકિક સૌન્દર્ય દ્વારા ગોપીઓનાં પ્રેમ અને આકાંક્ષાઓને તીવ્ર બનાવી રહ્યા હતા. ગોપીઓએ હાસ્ય અને લીલાઓપૂર્ણ અવલોકન કરીને વિલાસ કરતી ભુક્કુટિથી શ્રીકૃષ્ણનું સ્વાગત કર્યું. કોઈકે તેમનાં ચરણકમળને પોતાનાં ખોળામાં લઈ લીધાં તો કોઈએ તેમના કરકમલને. ભગવાનના સંસ્પર્શનો આનંદ લઈ રહેલી ગોપીઓ ક્યારેક બોલી ઊઠતી - કેટલા કોમળ છે, કેટલા મધુર છે! ત્યારબાદ શ્રીકૃષ્ણના અંતર્ધાન થઈ જવાથી મનોમન થોડો અણગમો દેખાડીને તેમનાં મોઢેથી જ તેમનો દોષ સ્વીકારવા માટે તે કહેવા લાગી. ॥ ૧૫ ॥

ગોપ્ય ઊયુઃ

ભજતોડનુભજન્ત્યેક, એક એત્દ્વિપર્યયમ્ .

નોભયાં(મ્)શ્ચ ભજન્ત્યેક, એતન્નો બ્રૂહિ સાધુ ભોઃ .. ૧૬..

ભજતોડ + નુભજન્ + ત્યેક, એતદ્ + વિપર્યયમ્

ગોપીઓએ કહ્યું — હે નટનાગર! કેટલાક લોકો એવા હોય છે કે, જે પ્રેમ કરવાવાળા સાથે જ પ્રેમ કરે છે, અને કેટલાક પ્રેમ ન કરનારાઓ સાથે પણ પ્રેમ કરે છે. પરંતુ કેટલાક લોકો તો આ બન્નેમાંથી કોઈને પણ પ્રેમ નથી કરતા. હે પ્રિયતમા! અમને એ સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો કે, આવું કેમ થાય છે? ॥૧૬॥

શ્રીભગવાનુવાય

મિથો ભજન્તિ યે સંખ્યઃ(સ), સ્વાર્થેકાન્તોધમા હિ તે .

ન ત્ત્ર સૌહૃદં(ન્) ધર્મઃ(સ) સ્વાર્થાર્થ(ન્) ત્દિદિ નાન્યથા .. ૧૭..

સ્વાર્થેકાન્ + તોધમા

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણએ કહ્યું - મારી પ્રિય સખીઓ! જે પ્રેમ કરનારને પ્રેમ કરે છે, તેમનો તો બધો જ પ્રયાસ સ્વાર્થ માટે છે. માત્ર લેણદેણ જ છે. ન તો તેમાં મિત્રતા છે અને ન ધર્મ. તેમનો પ્રેમ માત્ર સ્વાર્થ પૂરતો જ છે; આ સિવાય તેમનું કોઈ પ્રયોજન નથી. ॥ ૧૭ ॥

ભજન્ત્યભજતો યે વૈ, કરુણાઃ(ઙ) પિતરો યથા .

ધર્મો નિરપવાદોડત્ર, સૌહૃદં(ન્) ય સુમધ્યમાઃ .. ૧૮..

ભજન્ત્ય + ભજતો, નિર + પવાદોડત્ર

ગોપીઓ! જે પ્રેમ ન કરનાર સાથે પણ પ્રેમ કરે છે — જેમકે સ્વભાવ જ કરુણાશીલ સજ્જનો અને માતા પિતા - તેમનું હૃદય સૌહાર્દથી, હિતકામનાઓથી ભરેલું હોય છે અને સાચું પૂછો તો તેમના વ્યવહારમાં નિષ્કપટ સત્ય અને પૂર્ણ ધર્મ પણ છે. ॥ ૧૮ ॥

ભજતોડપિ ન વૈ કેચિદ્ - ભજન્ત્યભજતઃ(પ્) કુતઃ .

આત્મારામા હ્યામકામા, અકૃત્તાંજ્ઞા ગુરુદુહઃ .. ૧૯..

કેટલાક લોકો એવા હોય છે, જે પ્રેમ કરનારાઓ સાથે પણ પ્રેમ નથી કરતા, પ્રેમ ન કરવાવાળાઓનો તો તેમની સામે કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. આવા લોકો ચાર પ્રકારના હોય છે. એક તો તે છે, જે પોતાના સ્વરૂપમાં જ મસ્ત રહે છે - જેમની દ્રષ્ટિમાં ક્યારેય દ્વેતભાવ જ નથી, પરંતુ જે કૃતકૃત્ય થઈ ચૂક્યા છે, તેમનું કોઈ પણની સાથે કોઈ

પ્રયોજન હોતું નથી. ત્રીજા એવા છે કે, તે જાણતા જ નથી કે, અમારી સાથે કોણ પ્રેમ કરે છે; અને ચોથા પ્રકારના લોકો એવા હોય છે જે જાણીબૂઝીને પોતાનું હિત કરનારા પરોપકારી ગુરુતુલ્ય લોકો સાથે પણ દ્વેષ કરે છે, તેમને પજવવા ઈચ્છે છે. ॥ ૧૯ ॥

નાહં(ન્) તુ સંખ્યો ભજતોડપિ જન્તૂન્

ભજમ્યમીષામનુવૃત્તિવૃત્તયે .

યથાધનો લ્બધધને વિનંદે

તચ્ચિન્તયાન્યન્નિભૃતો ન વેદ .. ૨૦..

ભજમ્ + યમીષા + મનુવૃત્તિ + વૃત્તયે , તચ્ચિન્ + તયાન્યન્ + નિભૃતો

ગોપીઓ! હું તો પ્રેમ કરનારાઓ સાથે પણ પ્રેમ નો એવો વ્યવહાર નથી કરતો, જેવો કરવો જોઈએ. હું આવું માત્ર એટલા માટે કરું છું કે, તેમનું ચિત્ત વિશેષરૂપે મારામાં જોડાય, નિરંતર જોડાયેલું રહે. જેમ નિર્ધન માણસને ક્યારેક બહુ ધન મળી જાય અને પછી ક્યારેક પાછું ચાલ્યું જાય, તો તેનું મન ચાલ્યા ગયેલા ધનના વિચારોમાં જ ચોટેલું રહે છે. તેથી હું પણ મળી મળીને છુપાઈ જાઉં છું. ॥ ૨૦ ॥

એવં(મ્) મદર્થોઞ્જિતલોકવેદ્-

સ્વાનાં(મ્) હિ વો મચ્ચનુવૃત્તયેડબલાઃ .

મયા પરોક્ષં(મ્) ભજતા તિરોહિતં(મ્)

માસૂયિતું(મ્) માર્હથ તત્ પ્રિયં(મ્) પ્રિયાઃ .. ૨૧..

મદર્થોજ્ + ઝિતલો + કવેદ, મચ્ચનુ + વૃત્તયેડ + બલાઃ

ગોપીઓ! એમાં શંકા નથી કે, તમે મારા માટે લોકમર્યાદા, વેદ માર્ગ, પોતાના સગાસંબંધીઓ છોડી દીધા છે. આવી સ્થિતિમાં તમારી મનોવૃત્તિ બીજે ક્યાંય ચાલી ન જાય, પોતાના સૌંદર્ય અને સુહાગની ચિંતા ન કરવા લાગે - મારામાં જ લાગેલી રહે, તેથી પરોક્ષરૂપે તમારી સાથે પ્રેમ કરતો હોવા છતાં હું છુપાઈ ગયો હતો. તેથી તમે મારા પ્રેમમાં દોષ ન જુઓ. તમે બધી મને પ્રિય છો અને હું તમને પ્રિય છું. ॥ ૨૧ ॥

ન પારયેડહં(ન્) નિરવંધસં(યં)યુજાં(મ્)

સ્વસાધુકૃત્યં(વં) વિબુધાયુષાપિ વઃ .

યા માભજન્ દુર્જરગેહશું(ઙ્)બલાઃ(સ્)

સં(વં)વૃશ્ચ્ય તદ્ વઃ(ઙ્) પ્રતિયાતુ સાધુના .. ૨૨..

દુર્જરગે + હશું(ઙ્)બલાઃ(સ્)

મારી પ્રિય ગોપીઓ! તમે મારા માટે ઘર પરિવારનાં તે બંધનો કાપી નાખ્યા છે, જે મોટા-મોટા યોગી-ચતિ પણ કાપી શકતા નથી. મારી સાથેનું તમારું આ મિલન આ આત્મસંયોગ બધી રીતે નિર્મળ અને બધી રીતે નિર્દોષ છે. જો હું અમર શરીરથી- અમર જીવનથી અનંતકાળ સુધી તમારા પ્રેમ, સેવા અને ત્યાગ નો બદલો ચૂકવવા માંગું તો પણ ચૂકવી શકું એમ નથી. હું જન્મોજન્મ તમારો ઋણી છું, તમે તમારા સૌમ્યભાવથી, પ્રેમથી મને ઉત્તરણ કરી શકો છો. પરંતુ હું તો તમારો ઋણી જ રહીશ. ॥ ૨૨ ॥

ॐ श्रीमद्भागवते महापुराणे पारमहंस्यां(म्) सं(म्)हितायां(न्)
दशमस्कन्धे पूर्वार्धे रासक्रीडायां(ऽ) गोपीसान्त्वनं(न्) नाम् द्वात्रिंशोऽध्यायः ..

ॐ पूर्णमदः(ऽ) पूर्णमिदं(म्) पूर्णात्पूर्णमुद्व्यते
पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते.
ॐ शान्तिः(श्) शान्तिः(श्) शान्तिः..

